

Отже, на сьогодні податкове регулювання для бізнесу відрізняється від того, що було до війни. Але останні заяви Міністра фінансів про потребу у підвищенні податків до довоєнного рівня для стабілізації економіки, показують, що система оподаткування буде не раз змінюватись протягом 2022-2023 років.

Інформаційні джерела:

1. Закон України Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>

2. Закон України Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану від 03.03.2022 № 2118- IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>.

3. Місцеві фінанси: Зміни в оподаткуванні під час воєнного стану та їх вплив на бюджети громад. URL: <https://cutt.ly/qFVRPCD>

УДК 369.01

О.В. Безкровний, канд. екон. наук, доц. (ПДАУ, Полтава)

А.Й. Боршош, здоб. вищ. осв. ОС «магістр» (ПДАУ, Полтава)

Т.Б. Лашко, здоб. вищ. осв. ОС «магістр» (ПДАУ, Полтава)

РОЛЬ АКТУАРНИХ РОЗРАХУНКІВ У РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Реформування соціального страхування в Україні відбувається значно складніше й повільніше в порівнянні з розвинутими країнами. Ринкові перетворення, що розпочалися у 1991 р., до нинішнього часу ще не завершені, тому соціальна сфера перебуває під впливом економічної ситуації. Підтвердженням цього є той факт, що система соціального страхування в нашій державі деякою мірою зберігає ще адміністративно – розподільний характер. Дії органів законодавчої та виконавчої влади бувають некоординованими та непослідовними, а рішення направлені на забезпечення соціальних гарантій, однак без визначення достатніх джерел фінансування прийнятих програм.

На сьогоднішній день, в практиці мають місце диспропорції у формуванні відповідних джерел доходів, незбалансованість загальної величини страхових платежів та розподілу фінансових ресурсів між окремими фондами соціального призначення. Не на високому рівні поставлена правова та економічна відповідальність фондів перед

страхувальниками та застрахованими особами за несвоєчасність страхових виплат, низьку якість медичних послуг тощо.

За такої ситуації, погоджуємося з думкою В. Г. Андрієва, який наголошує на необхідності активізації наукових пошуків в напрямку розробки і встановлення оптимальних розмірів тарифів по внесках до фондів соціального страхування. Однак на сьогодні цей процес має значне коло проблем і перешкод різного характеру, що в сукупності не дозволяють здійснювати реформи механізму здійснення державного соціального страхування в оптимальні строки. Невід'ємною складовою таких заходів, на наш погляд, має стати використання позитивних надбань методології актуарних розрахунків.

Загальновідомо, що під актуарними розрахунками розуміють сукупність спеціальних методів теорії ймовірності, економічної і соціальної статистики, які використовуються для оцінки ризиків і настання страхових випадків в галузі фінансів, пов'язаних із випадковими подіями. Традиційно вони відігравали провідну роль в побудові фінансових систем страхування життя.

Оцінка перспектив розвитку системи соціального страхування за допомогою актуарних розрахунків, розробка відповідних методів фінансування, аналіз різних методів розрахунку тарифів страхових внесків і витрат відповідних соціальних фондів з врахуванням економічних та демографічних факторів, на наш погляд, неможлива без застосування сучасних комп'ютерних технологій.

При цьому інформаційна наповненість, і в цьому ми поділяємо погляд О.П. Коваль, має забезпечуватись за рахунок використання даних державної статистики, відповідної статистики Фондів соціального страхування, їх бухгалтерської звітності. Однак на сьогоднішній день основні демографічні показники, на яких традиційно базуються актуарні технології практично недоступні для використання, оскільки подібна статистика в нашій країні в потрібному ракурсі не ведеться. В зв'язку з цим, в міру розвитку системи соціального страхування, заснованої на ринково-орієнтованих принципах, об'єктивною необхідністю має стати створення відповідного під розподілу актуарних розрахунків в системі соціального страхування, перед яким буде поставлена задача організації і контролю за актуарною діяльністю в сфері державного і недержавного соціального страхування.

Актуарне моделювання розвитку системи соціального страхування, як зазначає В. К. Щербініна, дозволяє здійснювати оцінку її вартості. Створення актуарною моделі, на наш погляд має відбуватись із врахуванням чотирьох основних складових, а саме: збір та узагальнення статистичних даних, що відображають дійсний стан функціонування

системи соціального страхування; аналіз достовірності отриманих (зібраних) даних; оцінка попереднього досвіду здійснення соціального страхування в розрізі окремих його складових; виконання власне прогнозних розрахунків.

Дані, які формуються при функціонуванні системи соціального страхування повинні охоплювати детальну інформацію про розміри страхових внесків роботодавців та застрахованих осіб з одного боку і обсяги матеріального забезпечення та соціальних послуг в системі соціального страхування з іншого.

В узагальненому виді створення актуарною моделі системи соціального страхування, на нашу думку, вимагає збору інформації про учасників такої системи – застрахованих осіб, які є одночасно платниками страхових внесків і отримувачами соціальних виплат. Розподіл запропонованої сукупності показників, які забезпечують інформаційне наповнення актуарних розрахунків та моделювання в системі соціального страхування має включати три окремих блоки: інформаційний, фінансовий та соціальний.

Облік кожної застрахованої особи, на протязі всього періоду страхового стажу, розміру його заробітної плати, пільг, страхових внесків, сплачуваних за окрему застраховану особу, дозволить з більшою точністю спрогнозувати не тільки об'єм коштів, необхідний на здійснення соціальних виплат таким особам, але й баланс системи соціального страхування загалом. Аналіз достовірності отриманих в інформаційній частині моделі даних відбувається шляхом звіряння даних про учасників системи на момент останньої попередньої та поточної оцінок відповідної інформації. Така процедура вимагає повноти даних про кожного члена системи соціального страхування.

Гедзь М. П. зазначає, що якісне втілення інформаційної частини актуарної моделі соціального страхування є підґрунтям створення реєстру індивідуального обліку застрахованих осіб. Такий персоналізований облік дозволить отримати додаткову інформацію, відсутню чи недостовірну на сьогоднішній день, що якісно збільшить перелік факторів і об'єм даних і як результат розширить сферу застосування методів і точність результатів актуарного аналізу.

Наступний складовий елемент побудови актуарної моделі – оцінка попереднього досвіду функціонування системи соціального страхування вимагає обов'язкового врахування особливостей його окремих видів починаючи від природи страхових випадків і завершуючи особливостями фінансового забезпечення соціальних послуг. Нарешті актуарне прогнозування, що є результатом побудови актуарної системи

соціального страхування доцільно узагальнити в чотирьох взаємопов'язаних стадіях.

В цілому запропонована нами схема побудови актуарної моделі має стати невід'ємною рисою реформування існуючої системи соціального страхування. Зокрема, сприятиме оптимізації розмірів страхових тарифів по окремих її видах для забезпечення збалансованості дохідної та видаткової частин окремих соціальних фондів, і як наслідок досягнення максимально високих і економічно обґрунтованих соціальних виплат.

Інформаційні джерела:

1. Андріїв В. Г. Соціальне страхування: історія проблеми. Соціальний захист. 2018. № 2. С. 7–14.
2. Гедзь М. П. Доцільність встановлення пільгових страхових тарифів на соціальне страхування: [структура страхових тарифів на соціальне страхування]. Охорона праці. 2019. № 7. С. 42–44.
3. Коваль О. П. Модернізація системи соціального страхування в Україні. Аналітична доповідь. К.: НІСД, 2021. 38 с.
4. Щербіна В. К. Розвиток системи державного соціального страхування в Україні. Економіка. Х., 2021. Вип. 5. С. 105–107.

УДК 330.322.3

О.П. Близнюк, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

М.О. Іванюта, здоб. ОС Ph (ДБТУ, Харків)

ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Активізація розвитку інноваційно-інвестиційних процесів в економіці України залежить від її ефективної євроінтеграції, прискорення науково-технічного прогресу, зростання капіталізації та інвестиційної привабливості підприємств, підвищення рівня соціально-економічного розвитку країни в цілому та інших багатьох чинників. Без розвитку інвестиційної діяльності в сферах реального та фінансового інвестування, прискореного залучення вітчизняних та іноземних інвестицій, неможливе впровадження сучасних інноваційних технологій на підприємствах, зростання конкурентоспроможності продукції та підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності. На сьогоднішній день від рівня фінансово-інвестиційного забезпечення залежить рівень науково-технічної оснащеності, оновлення та модернізації основних засобів вітчизняних підприємств різних видів економічної діяльності, можливості структурної